

Posljednja večera (Palma ml.). U Baškoj se nalazi Zavičajni muzej. U okolici su romaničke crkvice (Sv. Duh, Sv. Marko, Sv. Eufemija, Sv. Juraj) i Sv. Mihovil s kvadratičnim gotičkim svetištem koje je 1506. dogradio pop B. Papić (glag. natpis). Rezbareni oltarni triptih iz te crkve (majstor Paolo Campsa, 1514) izložen je u župnoj crkvi. U Sv. Mariji na Gorici su slike C. Medovića. U Jurandvoru, nad ostacima ant. lađanske vile s tragovima ranobiz. crkve iz VI. st., nalaze se ruševine glag. opatije s ranoromaničkom crkvom Sv. Lucije (oko 1100), u kojoj se nalazila → *Baščanska ploča*.

LIT.: M. Bolonić i I. Žic-Rokov, Otok Krk kroz vijekove, Zagreb 1977. — Horvat — Matejčić — Prijatelj, Barok B. F.

BAŠKA VODA, selo JZ od Makarske; naseljeno već u antici. Na uzvisini *Gradina* su tragovi naselja i kasnoant. biz. utvrde, možda Bistona. Na J strani uzvisine očuvan je dio obrambenoga bedema, a sa S strane potječe nekoliko stela iz II—IV. st. (Arheološki muzej u Splitu).

Kasnobarokna crkva Sv. Lovre nastala je najvjerojatnije na ant. lokalitetu. Župna crkva Sv. Nikole sagrađena je poč. XX. st.; 1991. prigraden joj je zvonik i župni dvor po projektu A. Rožića. U crkvi su vitraji J. Botterijs-Dinija i slikane postaje Križnoga puta J. Biffela iz 1989.

LIT.: J. Ravlić, Makarska i njeno primorje, Split 1934. — J. Medini, Makarsko primorje u antici, Makarski zbornik, 1970. Z. D. S.

BATINA, mjesto u SI Baranji. Na brdu Gradac otkriven je kontinuitet naselja od srednjega brončanog do ranoga željeznog doba, a na podnožju Banske kose pretpov. i ant. nalazi. Vojnički pečati na opekama, nađeni na položaju rim. kaštela *Ad Militare*, ukazuju na to da je rim. logor ovdje mogao postojati već krajem I. st. Otkriveni su i temelji 1,80 m debela i 15 m duga zida od netesana kamena te ulomaka opeka i crepova. — Na obali Dunava podignuta je 1756. barokna kapelica s kipom zaštitnika Ivana Nepomuka.

LIT.: J. Klemenc, Limes u Donjoj Panoniji, u djelu: Limes u Jugoslaviji, I, Beograd 1961. — D. Pinterović, Limesstudien in der Baranja und in Slawonien, Archaeologia Jugoslavica (Beograd), 1968. — M. Bulat, Topografska istraživanja Limesa u Slavoniji i Baranji, Osječki zbornik, 1969, 12. D. Pi.

BATISTELLA, Simeone, graditelj (Rovinj, sred. XVIII. st. — 1800). Gradio baroknu crkvicu Gospe od zdravlja u Rovinju (1779), surađivao na gradnji crkve Sv. Eufemije; gradio velike gradske vodospreme u Piranu (1776) i Vižinadi (1782).

LIT.: G. Radossi i A. Pauletic, Le chiese di Rovigno e del suo territorio. Atti Centro di ricerche storiche, 1979—80, 10, str. 345.

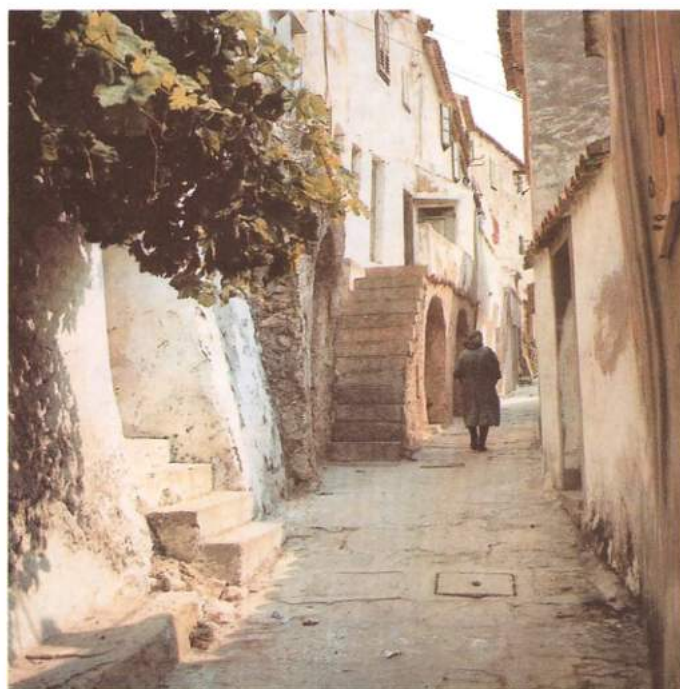
BATONI, Toni, naivni slikar (Zagreb, 7. I. 1935). Pravo ime mu je Toni Bahunek. Završio školu za pismoslikara-dekoratera i likovni tečaj u Školi za primijenjenu umjetnost. Slika idilične scene iz rodnoga grada spajajući realno i fantastično (*Jutro u parku, Maksimirske šume*). Prvi put izlaže 1952, samostalno od 1970. u Zagrebu i Vancouveru.

LIT.: J. Baldani, Toni Batoni (katalog), Zagreb 1985.

BATOVIĆ, Šime, arheolog (Vrsi, 7. VII. 1927). Studirao na Filozofskom fakultetu u Zagrebu (1949—53). Od 1953. kustos, a 1966—78. direktor Arheološkoga muzeja u Zadru. Doktorirao 1964. Od 1966. profesor prapovijesne arheologije i muzeologije na Filozofskom fakultetu u Zadru. Vodio arheol. istraživanja na nizu prapov. nalazišta u sjev. Dalmaciji (Smilčić, Nin, Radovin, Zadar, Bribir, Vrsi) i objavljivao radove, osobito iz neolitika i željeznog doba. Bio urednik časopisa »Diadora« i autor niza arheol. izložaba.

BIBL.: Prehistorijski mečevi u Arheološkom muzeju u Zadru, VjAHD, 1953, 55; Neolitski tragovi u sjevernoj Dalmaciji, Radovi HIJZ, 1955, 2; Arheološka iskapanja u Ninu, Ljetopis JAZU, 1959, 63; Iz ranog željeznog doba Liburnije, Diadora, 1960, 1; Prapovijesna keramika u sjevernoj Dalmaciji, 5000 godina keramike iz zadarskih muzeja (katalog), Zadar 1962; Razvoj istraživanja prapovijesti u Dalmaciji, Radovi IPU, 1963, 3; Neolitsko nalazište Smilčić, Radovi HIJZ, 1963, 10; Prvi paleolitski nalazi u sjevernoj Dalmaciji, Diadora, 1965, 3; Rad Arheološkog muzeja u Zadru od 1960 do 1964, ibid.; Bibliografija mlađeg kamenog doba u Dalmaciji, ibid.; Stariji neolit u Dalmaciji, Zadar 1966; Rad Arheološkog muzeja u Zadru u 1965. i 1966. godini, Diadora, 1968, 4; Novija istraživanja prapovijesnog Zadra, Radovi HIJZ, 1968, 15; Nin u prapovijesno doba (Povijest grada Nina), Radovi HIJZ, 1969, 16—17; Odnosi Dalmacije i Grčke u neolitu, Radovi OPU, 1969, 6; Rad Arheološkog muzeja u Zadru od 1967. do 1969. godine, Diadora, 1970, 5; Rad Arheološkog muzeja u Zadru od 1970. do 1972. godine, ibid., 1973, 6; Nin e l'Italia meridionale nell' età del ferro, Archivio storico pugliese (Bari), 1973, 3—4; Pregled željeznog doba na istočnoj jadranskoj obali, VjAHD, 1973, 68; Prapovijesni ostaci na zadarskom otočju, Zadarsko otočje (zbornik), Zadar 1974; Caractéristiques des agglomérations fortifiées dans la région des Liburniens, Godišnjak Centra za balkanološka ispitivanja (Sarajevo), 1977, 13; Uvod u željezno doba na našem primorju, Radovi IPU, 1979, 18; Praistorija jugoslavenskih zemalja, II (jadranska zona), Sarajevo 1979; Nikit u prapovijesti sjeverne Dalmacije, Zadar 1981. Istarska kultura željeznog doba, Radovi. Filozofski fakultet — Zadar 1986—87, 26; Benkovački kraj u prapovijesti, ibid., 1989—90, 29; Istraživanje prapovijesti sjeverne Dalmacije od 1984. do 1988, Diadora 1989, 11. R.

EHU, 5

BAŠKA

BATTARA, zadarska obitelj tiskara i nakladnika. Radili su za potrebe Dalmatinske vlade te je njihovo poduzeće nosilo naziv Vladine tiskare; u najplodnijem razdoblju (1831—73) zvala se »Tiskarom braće Battara«.

Antonio Luigi (Zadar, 20. VI. 1768 — 14. V. 1817). God. 1803. kupio je u Zadru tiskaru D. Fracasse. Prvi je u Hrvatskoj počeo izdavati almanah (»Lunario di Zara«, 1804; »Lunario Zaratino«, 1817). Izdavao je nekoliko prigodnih periodičnih publikacija, a potom novine »Kraljski Dalmatin« (1806—10). God. 1806. tiskao je knjigu A. Kanižlića *Bogoljubnost molitvena*. Poslije njegove smrti tiskaru vodi njegova supruga Marina (Zadar, 1769—18. V. 1859) koja je 1831. posao prepustila svojim sinovima.

Pietro (Zadar, 20. IX. 1804 — 15. VII. 1873) i **Francesco Napoleone** (Zadar, 13. VI. 1809 — 6. XII. 1873) zajednički vode tiskaru. Tiskaju mnoga vrijedna djela na hrvatskomu i talijanskomu jeziku. God. 1838. nabavili su ćirilica slova i preuzimaju tiskanje almanaha »Ljubitelj prosvještjenja« koji je izdavao B. Petranović. Izdali su: Hektorovićevo *Ribanje i ribarsko prigovaranje* (1846), Kačićevu *Korabljicu pisma svetoga* (1857), a najveća im je zasluga pokretanje i tiskanje »Zore dalmatinske« (1844—49), prvoga književnog časopisa na hrv. jeziku u Dalmaciji. Njihova je tiskara raspolagala raznim ukrasima i ukrasnim pismom te se tiskopisnom opremom ističu »Ljubitelj prosvještjenja«, »Zora dalmatinska« i djelo F. Carrare *La Dalmazia deserta* sa 48 litografija u boji dalmatinskih narodnih nošnji.

LIT.: V. Maštrović, Prvi zadarski periodik poslije »Kraljskog Dalmatina«, Vjesnik biblioteka Hrvatske, 1972, 1—2. — M. Dešpalj, Zadarski tiskar Antonio Luigi Battara, ibid., 1972, 3—4. — P. Galić, Povijest zadarskih tiskara, Zagreb 1979, str. 21—38. P. Gal.

BATTISTA DA ZAGABRIA → IVAN ZAGREPCANIN

BATUŠIĆ, Slavko, književnik i povjesničar umjetnosti (Novska, 2. VI. 1902 — Zagreb, 25. IV. 1979). Povijest umjetnosti studirao u Zagrebu (1921—25), a potom na Sorbonni i École du Louvre (1925—26) u Parizu. Doktorirao 1927. u Zagrebu (*Problem treće dimenzije u slikarstvu*). God. 1921—41. tajnik, redatelj i dramaturg HNK u Zagrebu, potom radi u Sveučilišnoj knjižnici (1941—45). God. 1945—66. vodi Arhiv i muzej HNK, a potom Odsjek teatrologije Zavoda za književnost i teatrologiju JAZU. Istodobno predaje povijest kazališta u Glumačkoj školi HNK (1939—41) i na Akademiji za kazališnu umjetnost (1945—72). Suradnik Leksikografskoga zavoda i glavni urednik *Enciklopedije likovnih umjetnosti* te *Bibliografije rasprava i članaka likovnih umjetnosti* (XII). Od 1969. izvanredni član JAZU. Svojim tekstovima iz povijesti hrv. kazališta stvorio je temelje njegova znanstvenog proučavanja. Prevodio, pisao pjesme, novele, romane i putopise u kojima se osvrće na prošle i suvremene umj. pojave. Držao predavanja iz povijesti umjetnosti, pisao predgovore, likovne kritike i prikaze u listovima i časopisima (»Jutarnji list«, »Nova Evropa«,

»Vijenac«, »Comoedia«, »Hrvatska revija«, »Hrvatsko kolo«, »Književnik«, »Novosti«, »Vidik«, »Književni horizonti«, »Komedijska«, »Narodne novine«, »Hrvatski dnevnik«, »Vjesnik« i dr.). Uredio zbirku kazališne scenografije (danas u Zavodu za književnost i teatrologiju HAZU) koja je postala važan izvor njezina daljega proučavanja.

SLAVKO BATUŠIĆ

BIBL.: *Kroz zapadne zemlje i gradove*, Zagreb 1932; *Od Kandije do Hammerfesta*, Zagreb 1937; *Od Siene do Haarlema*, Zagreb 1941; *Rembrandt u pohode*, Zagreb 1952; *Pola vijeka hrvatskog slikarstva*, u katalogu: *Pola vijeka Jugoslavenskog slikarstva 1900–1950*, Zagreb 1953; *Umjetnost u slici*, Zagreb 1957; *Pejzaži i vedute*, Zagreb 1959; *Pregled povijesti umjetnosti*, Zagreb 1959; *Scenografija kao element našeg kazališnog izraza* (pregled razvoja scenografije u HNK, od početka do 1940), u zborniku: *Hrvatsko narodno kazalište 1860–1960*, Zagreb 1960; *Videnja Ljube Babića*, Forum, 1974, 1–2.

LIT.: *I. Kozarčanin*, Batušićevi putopisi, *Savremeni*, 1937, 10. — *I. G. Kovačić*, San i more vječnog putnika, *Novosti*, 1941, 12. — *J. Depolo*, Naša opća historija umjetnosti, *Vjesnik*, 1958, 4152. — *M. Meštrović*, Slavko Batušić: Pregled povijesti umjetnosti, *Književnik*, 1960, 15. — *M. Vaupotić*, Pjesnik strasti putovanja (Slavko Batušić: Pjesme, pripovijest, roman, putopisi, članci), Zagreb 1973. — *M. Matković*, Slavko Batušić (1902–1979), *Ljetopis JAZU*, 1980, 83.

BAUER, Antun, muzeolog i kolekcionar (Vukovar, 18. VIII. 1911). Diplomirao je povijest i arheologiju u Zagrebu 1935. gdje je i doktorirao 1937. Bio je direktor Gipsoteke grada Zagreba (sada Gliptoteka HAZU) 1937–52, Hrvatskoga školskoga muzeja do 1966. i Muzejsko dokumentacijskoga centra u Zagrebu do 1975. te voditelj i predavač post-diplomskoga studija muzeologije u okviru Centra za studij bibliotekarstva, dokumentacije i informacijskih znanosti Referalnoga centra Sveučilišta u Zagrebu (1966–89). Skupljao je umjetnine, povijesno-umjetničku literaturu, dokumentaciju i građu te vlastitim zbirkama osnovao ili sudjelovao u osnivanju brojnih muzejskih i galerijskih ustanova u Hrvatskoj. U Zagrebu je osnovao Gipsoteku (1937), Arhiv za likovne umjetnosti (1944, sada u okviru HAZU) i Muzejski dokumentacijski centar (1955). Skupljao je jednu od najcjelovitijih zbirki hrv. umjetnosti XIX. i XX. st. (Zbirka »Bauer« i Galerija umjetnina u sastavu Gradskoga muzeja Vukovar, osn. 1959). Organizirao je izložbe »Srednjovjekovna umjetnost naroda Jugoslavije« u Parizu (1950) i Zagrebu (1951) te »Zlato i srebro Zadra« u Zadru i Zagrebu (1951). Uredio je »Bibliografiju i građu za umjetnost i srodne struke« (1951–58, 31 svezak, šapirografirano). Pokrenuo je izdavanje više muzeoloških publikacija, bio je urednik i suradnik zbornika »Muzeologija« (1953–56, 1968–75), časopisa »Bilten – Informatica muzeologica« (1970–75) i »Vijesti muzealaca i konzervatora Hrvatske« (1967–68). Svoje priloge iz područja arheologije, numizmatike, muzejske i muzeološke problematike objavljivao je i u drugim časopisima.

BIBL.: *Rimska olovna plastika*, VJHAD, 1936, (doktorska disertacija); *Gipsoteka 1937–1947*, Zagreb 1947; *Postav zbirke moderne plastike u Gipsoteci*, Zagreb 1948; *Muzeji i arhivi*, Zagreb 1957 (s K. Nemeth); *Muzeji sjeverne Hrvatske*, Zagorski kalendar, 1959; *Mreža muzeja u Slavoniji*, Muzeologija, 1975, 19; *Osnivanje Galerije slika u sklopu Gradskog muzeja u Osijeku*, Osječki zbornik, 1979, 17; *Prve tematske ekspozicije u našim muzejima*, ibid., 1989, 20.

LIT.: *I. Bach*, 25-godišnjica rada dra Antuna Bauera, *Vijesti MK*, 1958, 4. — Spomenica prof. dr. Antunu Baueru, *Glasnik slavonskih muzeja*, 1982, 45 (s bibliografijom priloga tematikom vezanih uz slavonsku muzeologiju). — Zbirka Bauer (katalog), Zagreb 1989. V. Fo.

BAUER, Bruno, arhitekt (Zagreb, 14. IX. 1884 – München, 30. IX. 1955). Studira arhitekturu u Grazu i Beču, potom radi neko vrijeme u ateljeima P. Schultze-Naumburga u Saalehu i O. Bartninga u Berlinu. Vraća se 1912. u

Zagreb i radi kao samostalan projektant. Predavač je na Graditeljskoj školi u vrijeme dok školom upravlja H. Bollé. Od 1935. u gradskoj je upravi referent za regulaciju i konzervaciju pov. dijelova grada. Poslije 1945. živi neko vrijeme u Koruškoj, a potom do smrti u Münchenu.

Ranije projekte radi u znaku historicizma, dok između dva rata uspijeva jednostavnim i snažnim linijama istaknuti volumen građevine. Autor je projekata za Jadransku banku u Splitu (oko 1913), Novinarski dom u Zagrebu (1929), te za niz vila i pansiona u Crikvenici i Novomu Vinodolskom. Obnovio je crkvu i sagradio samostan na Ksaveru (1925), surađivao pri obnovi i pregradnji crkve Sv. Marka (1936) u Zagrebu. Autor je projekata za Kaptolski trg (1935) a izradio je i prvu cjelovitu arhitektonsku dokumentaciju o Gornjemu gradu (1937).

BIBL.: *Središte Sv. Ksavera*, Hrvatska žena, 1925. — *Uz moj prijedlog za izgradnju Kaptolskog trga*, Revija, 1936, 7, str. 207.

LIT.: *P. Knoll*, Osvrt na konzervatorski rad B. Bauera, *Stari Zagreb*, 1938, 6. — *T. Premierl*, Hrvatska moderna arhitektura između dva rata, Zagreb 1990. T. Pl.

BAUER, Hinko, arhitekt (Trst, 17. I. 1908 – Zagreb, 12. I. 1986). Diplomirao na Arhitektonskom fakultetu u Zagrebu 1931. God. 1929–31. radi kod R. Lubinskoga, a 1932–34. kod Z. Neumanna. Od 1936. vodi u Zagrebu zajednički atelje s M. Haberleom. God. 1944. interniran u logor Dachau. Nakon završetka rata vraća se u Zagreb, osniva 1954. i vodi projekt-ni biro »Bauer« do njegove integracije s »Planom« 1963.

U zajednici s M. Haberleom projektirao je Zagrebački zbor (1936), hotel u Ulcinju (1937), Dom društva inženjera i arhitekata u Pierottijevoj ulici (1937), Željezničarsku bolnicu na Rebru (1938) i Narodno sveučilište u Kordunskoj ulici (1941), sve u Zagrebu. Samostalno je izveo zgradu »Fiatova« servisa u Savskoj cesti (1940), te obiteljske kuće na Gornjem Prekrižju 12 (1937) i u Torbarovoj ulici 11 (1938). U tome razdoblju sudjeluje uspješno i na više natječaja (I. nagrada na natječaju za palaču »Albanija« u Beogradu, 1938, s M. Haberleom; II. nagrada za kliničko naselje na Šalati u Zagrebu, 1941). U poslijeratnomu razdoblju bavio se projektiranjem stambenih, poslovnih, a osobito školskih zgrada. Po njegovim projektima izvedene su 1955–62. škole u Zelini, Požegi, Tuzli, Svetozarevu, Smederevu, Repišću kraj Jastrebarskoga i u selu Vučak u Zagorju. Autor je projekata za tržni centar u Bregani (1953) i za banke u Slavonskom Brodu, Sisku i Gospiću (1955–60). Od stambenih zgrada ističu se tri višekatnice na Ružmarinki (1955) i zgrada na uglu Kvarternikova trga i Domjanićeve ulice (1958) u Zagrebu. — U oblikovanju interijera nastoji ostvariti specifični ugođaj prostora sukladan njegovoj namjeni (izložbeni salon ULUH u Praškoj ulici, 1947; prodavaonica u Ilici 41, 1963; prodavaonica u Gajevoj ulici 2C, 1964). Priređuje izložbe, drži predavanja i piše o urbanističkim problemima Zagreba.

BIBL.: *Aktualni Gornji grad*, Telegram, 19. XII. 1969; *Časnikanje o Trnju*, 15 dana, 1980, 1–2; *Hospitalita*, ibid., 1981, 1–2; *Zazivanje prohujala*, ibid., 1981, 8; *Stradun agramerski*, ČIP, 1982, 350.

LIT.: *Arhitektura u Hrvatskoj*, Arhitektura, 1986, 196–199. — *T. Premierl*, Hinko Bauer pun stvaralački život, ČIP, 1986, 1. — *Isti*, Hrvatska moderna arhitektura između dva rata, Zagreb 1990. T. Pl.

BAUER, Josip, slikar (Warth, Austrija, oko 1845 – Zagreb, 17. II. 1916). Učio slikarstvo na akademijama u Beču i Münchenu i tehnike obradbe stakla, emajla i keramike u Beču. Od 1884. bio je nastavnik na Obrtnoj školi u Zagrebu. Slikao je po uzorima Münchenske škole kompozicije i oltarne slike. Bio je prvi restaurator slika Strossmayerove galerije. Izlagao u Zagrebu samostalno 1884–1902, sudjelovao na I. jugoslavenskoj izložbi u Beogradu 1904, izložbi »Lade« u Sofiji 1906.

LIT.: *I. Kršnjavi*, Pogled na razvoj hrvatske umjetnosti u moje doba, HK, 1905, str. 256–257. R.

BAUER, Marija, slikarica minijatura (Linz, Austrija, 1852 – Jablonec, Češka, 1936). U suradnji sa suprugom Josipom, nastavnikom Obrtno škole u Zagrebu, bavila se minijaturama, osobito tehnikom limoškog (limoges) emajla i keramikom. Samostalno radila minijature na bjelokosti, uglavnom portrete zagrebačkih ličnosti. Izlagala u Zagrebu, Pragu, Beogradu, Linzu, Beču i Grazu.

BAVČEVIĆ, Vinko, slikar (Split, 18. I. 1930). Studirao je glumu i scenografiju na Akademiji za kazališnu umjetnost u Zagrebu 1951–58. Slikarstvom se bavi od 1956. Teme su mu imaginarni krajolici, gradovi i likovi — opustjeli prostori koji izražavaju usamljenost i strahove suvremena čovjeka. Radi u tehnici dekstrina koja zahtijeva brzu i »automatsku« realizaciju vizije. Po znatnu udjelu subjektivnoga i podsvjesnoga njegovo